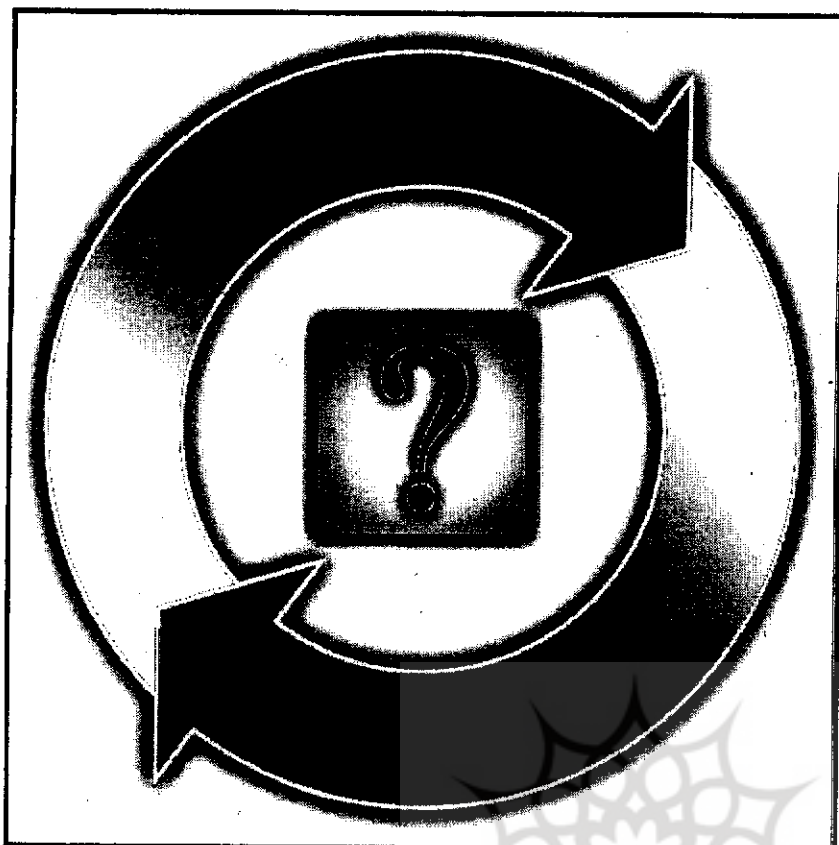

استعلامات قضائی و نظریات مشورتی اداره حقوقی

استعلامات قضایی و نظریه‌های
مشورتی اداره حقوقی

شماره نظریه ۷/۱۸۹۱ ۷۶/۵/۲۸
کلاس پرونده ۷۶/۳۹۳/۲۱۹
آیا ماده (۲۷۴) قانون آیین دادرسی
کیفری دارای اعتبار است؟

سؤال: آیا مفاد ماده (۲۷۴) قانون آیین
دادرسی کیفری به قوت خود باقی است؟ یا
با تصویب قوانین مؤخر نسخ گردیده
است؟ در صورتی که دارای اعتبار و
قابل اجرا است، حدود شمول آن با عنایت
به تشکیلات فعلی دادگستری و
صلاحیتهای آن چگونه خواهد بود؟

جواب: ماده (۲۷۴) قانون آیین دادرسی
کیفری، از قواعد خاصه دادگاههای بخش
بوده و با حذف دادگاههای مذکور، ماده
قانونی مزبور موضوعاً مستثنی و غیر قابل

اجراست و همان‌طور که در رأی وحدت
رویه شماره ۵۲۵-۶۸/۱/۲۹ هیأت عمومی
دیوان عالی کشور هم تصریح شده است،
ماده (۸) قانون آیین دادرسی کیفری، اصدار
قرار موقوفی تعقیب کیفری را با شرایط
خاصی تجویز کرده است. بنابراین عدم
حضور شاکی، پس از طرح شکایت،
گذشت تلقی نمی‌شود.

شماره نظریه ۷/۱۸۹۱ ۷۵/۵/۲۸
کلاس پرونده ۷۶/۳۹۳/۲۱۹
فقد دلیل بر سرقت و توسل به اتیان
سوگند

سؤال: در مورد ارتکاب جرم سرقت و
نظایر آن که دلایل متقن و محکمی که
ادعای شاکی را اثبات نماید وجود ندارد،
لکن اوضاع و احوال و قرائن و دفاعیات
متهم که به نحو متناقض بیان گردیده حاکی

از صدق ادعای شاکی است و در صورت
صدور حکم برائت متهم به لحاظ عدم
کفایت دلیل، بیم تضییع حق شاکی و تجری
متهم می‌باشد آیا در این صورت دادگاه
می‌تواند بر حسب درخواست شاکی
جهت استرداد مال مسروقه درخواست
اعمال قاعده مدعی و منکر (سوگند متهم
جهت صدور حکم برائت و یارد قسم به
مدعی جهت اثبات ادعایش) را بنماید؟
در صورت مثبت و رد قسم به شاکی و حکم
به استرداد مال مسروقه، آیا دادگاه می‌تواند
وی را به مجازات تعزیری نیز محکوم
نماید یا خیر؟

جواب: چنانچه صحت شکایت
بی‌شائبه شاکی با توجه به اوضاع و احوال و
قراین و امارات و آن‌گونه که در استعلام
آمده است، بر قاضی دادگاه محرز شود

می تواند ضمن اصدار حکم محکومیت کیفری، حکم به رد اموال مسروقه نیز صادر کند.

شماره نظریه ۷/۳۴۴۲ ۷۶/۵/۲۵
کلاس پرونده ۷۶/۷۰۶/۱/۱۹

سؤال: در بند ۲ از ماده (۱۸) قانون تشکیل دادگاههای عمومی و انقلاب آمده است که: «قاضی دیگری پی به اشتباه رأی صادره ببرد به نحوی که اگر به قاضی صادرکننده رأی تذکر بدهد متنبه گردد.» پس از تذکر قاضی دیگر، که قاضی صادرکننده حکم به اشتباه رأی صادره پی برده است، آیا قبول تذکر مزبور از ناحیه قاضی صادرکننده حکم ملاک جواز نقض رأی است؟ یا همین قدر که رأی صادره سست بوده و قاضی دیگر پی به اشتباه آن پی برد، برای نقض رأی کافی است هر چند قاضی صادرکننده در رأی خود پافشاری کند و تذکر منطقی را نپذیرد؟

جواب: منظور از تنبه مذکور در ماده (۱۸) قانون تشکیل دادگاههای عمومی و انقلاب آن است که اشتباه به قدری بین و آشکار باشد که اگر به قاضی تذکر داده شود، متنبه گردد و لازم نیست که تنبه فعلیت و تحقق پیدا کند.

شماره نظریه ۷/۳۳۸۵ ۷۶/۵/۲۵
کلاس پرونده ۷۶/۶۸۴/۱/۱۰
کمک هزینه ازدواج برای کارآموزان قضائی

سؤال: در ارتباط با اعمال مفاد بند یک ماده (۳) قانون پرداخت پاداش پایان خدمت و بخشی از هزینه های ضروری به کارکنان دولت مطابق مصوبه شماره ۴۹۴۷ مورخ ۷۵/۲/۲۷ هیأت دولت، در صورتی که تاریخ وقوع عقد کارآموزان قضائی قبل

از تاریخ استخدام در دادگستری و بعد از تاریخ اجراء مصوبه مارالذکر باشد آیا این گونه افراد استحقاق پرداخت کمک هزینه ازدواج را دارند یا خیر؟

جواب: پرداخت کمک هزینه ازدواج بر مبنای قانون موضوع استعلام متضمن تحقق دو شرط است. کارمند رسمی بودن مشمولین قانون نظام هماهنگ و وقوع ازدواج بعد از اشتغال کارمند به کار. بنابراین در مورد سؤال، کارآموزان متقاضی به لحاظ این که وقوع ازدواج آنان قبیل از استخدام در دادگستری است، استحقاق دریافت را ندارند.

شماره نظریه ۷/۳۳۵۹ ۷۶/۵/۲۶
کلاس پرونده ۷۶/۶۶۶/۱/۸۹

مدت محرومیت از حقوق اجتماعی
سؤال: آثار سوء سابقه کیفری، اعم از مواد مخدر یا قاچاق سلاح و گروهکهای ضدانقلاب تا چه مدت پس از پایان محکومیت به قوت خود باقی است؟ و محدودیتها و محرومیتهای اجتماعی که به تبع جرم ارتكابی حاصل می شود بعد از چه مدتی پس از سپری نمودن مساجزات منقضی می گردد؟

جواب: چنان چه در حکم دادگاه به لحاظ رعایت مقررات مادتین (۱۹) و (۲۰) قانون مجازات اسلامی محرومیت از حقوق اجتماعی برای مدتی منظور شده باشد در این مورد با سپری شدن مدت مدو نه و در سایر محکومیتها با ختم موضوع محکومیت آثار تبعی جرم زائل شده و صدور گواهی عدم سوء پیشینه بلا اشکال است.

شماره نظریه ۷/۳۳۴۴ ۷۶/۵/۲۵
کلاس پرونده ۷۶/۶۷۶/۱/۸۷/۳

ماده (۳۲) قانون مجازات عمومی نسخ شده است

سؤال: با توجه به قسمت اول ماده (۴۷) قانون مجازات اسلامی و توجه به این که برای اجرای جمع مجازاتها در متن ماده حکم صریحی وجود ندارد؟ آیا به سیاق سابقه موضوع در قانون مجازات عمومی می باید مجازات اشد اجرا گردد یا خیر؟ در صورت اجرای جمع مجازاتها، ترتیب اجرای مجازاتها به چه نحوی خواهد بود.

جواب: بالحاظ عبارت صدر ماده (۴۷) قانون مجازات اسلامی که می گوید «هرگاه جرایم ارتكابی مختلف باشد باید برای هر یک از جرایم مجازات جداگانه تعیین شود» و با عنایت به نسخ ماده (۳۲) قانون مجازات عمومی مجوزی برای عدم اجرا مجازاتهای تعیین شده نیست و نتیجه تمام آنها باید اجرا شود. در اجرای مجازاتهای متعدد باید سعی شود تا اجرای یک مجازات موجب عدم امکان اجرا مجازات دیگر نشود.

شماره نظریه ۷/۳۳۴۴ ۷۶/۵/۲۵
کلاس پرونده ۷۶/۶۷۶/۱/۸۷/۳

چگونگی اجرای مجازاتهای متعدد
سؤال: در خصوص اتهام زنان غیر محصنه، در صورتی که حکم به مجازات شلاق، تبعید و نیز پرداخت ارش البکاره صادر شده باشد چنان چه مجازات شلاق اجرا گردد، کدامیک از مجازاتهای دیگر تبعید یا پرداخت ارش اول به اجرا گذارده می شود؟

جواب: مانع قانونی برای اجرای مجازات تبعید و پرداخت ارش البکاره به طور همزمان وجود ندارد و اجرا توأم آنها مانع الجمع نیست.

شماره نظریه
۷/۲۵۳۲ ۷۶/۵/۲۷

کلاس پرونده ۷۶/۴۸۷/۸۷
قلع و قمع مستحدثات در
املاک مشاع

سؤال: صدور حکم قلع و
قمع مستحدثات در املاک
مشاعی و جاهت قانونی دارد یا
خیر؟

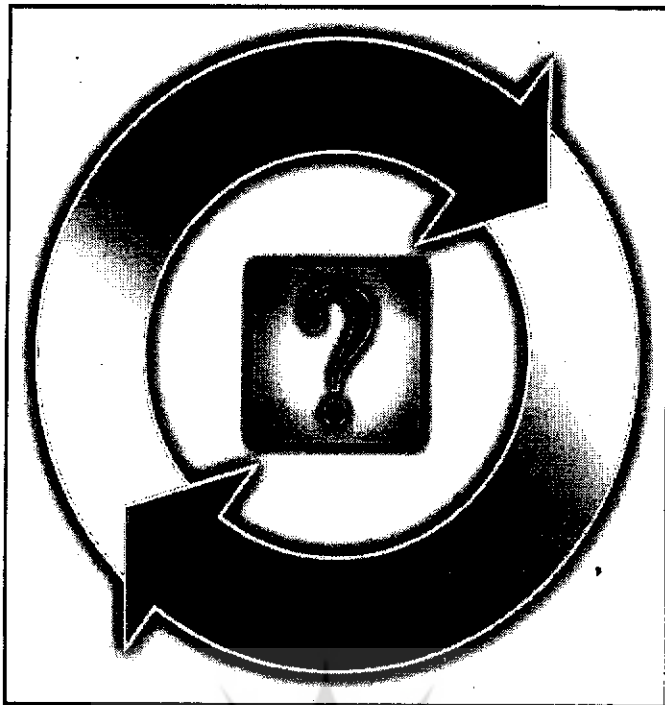
جواب: صرف مشاع بودن
ملک مانع صدور حکم قلع و
قمع مستحدثاتی که غاصبانه در
آن ایجاد شده است نخواهد بود.

شماره نظریه
۷/۳۱۴۰ ۷۶/۵/۲۶

کلاس پرونده ۷۶/۶۲۹/۵۴
قرار تأمین در جرایم مواد مخدر

سؤال: حسب قانون، قرار تأمین
در خصوص جرایم مواد مخدر قرار
بازداشت موقت است، در صورتی که دلایل
توجه اتهام به متهم در حد کفایت و صدور
قرار بازداشت نباشد و قرائن و امارات
موجود تحقیقات و جمع آوری ادله دیگر را
طلب نماید آیا صدور قرارهای تأمین
دیگر، جهت جلوگیری از فرار متهم و یا به
هر جهت دیگر و جاهت قانونی دارد یا
خیر؟

جواب: در صورتی که دلایل و قرائن
موجود دلالت کافی بر توجه اتهام به متهم
ننماید یا توجه به ماده (۱۷) قانون تشدید
مجازات مرتکبین جرایم مواد مخدر
موردی برای اخذ تأمین وجود ندارد و
در صورت وجود دلایل و قرائن کافی
صدور قرار بازداشت به استناد ماده مذکور
مجازات الزامی است.

شماره نظریه
۷/۳۲۹۱ ۷۶/۵/۲۵

کلاس پرونده
۷۶/۶۵۰/۲۹/۱

عقد اجاره و مقررات
کیفری

سؤال: در صورتی که
اماکن مسکونی در قالب عقد
اجاره با مدت معین به
مستأجر واگذار شده باشد و با
مضی مدت اجاره علی‌رغم
اعلان موجر به وسیله
اظهارنامه رسمی و یا غیره
مبنی بر تخلیه عین مستأجره
مع الوصف مستأجر مورد

اجاره را تخلیه ننماید آیا می‌توان؟

۱- به صورت تنظیم شکایت کیفری
مستنداً به ماده (۱۰) قانون رفع تصرف
عدوانی (مصوب ۱۳۵۲) از طریق مراجع
قضائی اقدام نمود با فرض بر این که بیش
از یک ماه از پایان مدت اجاره سپری نشده
باشد در صورت پاسخ مثبت نحوه اقدام
محاکم در خصوص تخلیه به چه کیفیت
خواهد بود. یا این که لزوماً باید به صورت
تقدیم دادخواست حقوقی به خواسته
تخلیه اقدام شود.

۲- در صورت پاسخ منفی و یا بر فرض
این که بیش از یک ماه از زمان سپری شدن
مدت اجاره گذشته باشد و موجر به ادامه ید
استیجاری مستأجر رضایت نداشته باشد با
عنایت به اصلاح ماده (۱۱۹) قانون
مجازات اسلامی (تعزیرات مبحث خیانت
در امانت) و وضع ماده (۶۷۴) قانون
مجازات اسلامی و دگر واژه‌هایی منجمله
اموال غیر منقول و اجاره در ماده مذکور آیا

شماره نظریه ۷/۳۳۵۱ ۷۶/۵/۲۷

کلاس پرونده ۷۶/۶۷۹/۳/۱
وجه‌الضمان مال طلق نیست

سؤال: آیا دوایر اجرای احکام مدنی، یا
اجرای ثبت اسناد و املاک می‌توانند مبلغ
وجه‌الضمان سپرده معادل چکهای بلا محل
متهم در پرونده کیفری را بابت محکوم‌به
درخواست نمایند یا خیر؟

جواب: اولاً وجه‌الضمان مال طلق و
آزاد نیست که توقیف مجدد آن موردی
داشته باشد، ثانیاً وجه‌الضمانی که از متهم
اخذ می‌گردد در اجرای ماده (۱۲۹) قانون آ.
د.ک از تدابیری است که قانونگذار برای
دسترسی بعدی به متهم اتخاذ کرده است و
تا اجرای حکم در مورد متهم به هیچ امر
دیگری مقید نمی‌شود چرا که وجه‌الضمان
با استفاده از مواد (۱۳۲ و ۱۳۴) همان قانون
پشتوانه پرداخت خسارات مدعی
خصوصی نیز هست و تأمین آن به
درخواست طلبکاران و وجهه قانونی ندارد.

می‌توان با تنظیم شکوائیه کیفری به اتهام خیانت در امانت علیه مستأجر از طریق محاکم اقدام کرد. در صورت پاسخ مثبت کیفیت تخلیه در محاکم به چه نحوه خواهد بود و در صورت عدم پرداخت اجرةالمثل آیا باید دادخواست ضرر و زیان تنظیم و تا جلسه اول دادرسی تقدیم دادگاه کرد و یا این که مثل مورد یک لزوماً باید از طریق دادخواست حقوقی به خواسته تخلیه اقدام نمود.

۳- در صورت پاسخ منفی به سؤالات مطروحه موضوع مذکور آیا تخلیه اماکن مسکونی استیجاری از مصاد قانونی مارالذکر منصرف است و اگر چنین است پس مراد قانونگذار از ذکر واژه اموال غیر منقول و اجاره چیست باعنایت به این که ید مستأجر در عین مستأجره، ید امانی است؟

جواب: ۱- قطع رابطه استیجاری بعد از مدت اجاره با شرط ادامه تصرف مستأجر مستلزم تقدیم دادخواست حقوقی تخلیه و صدور رأی دادگاه است.

۲ و ۳- در ماده (۶۷۴) قانون مجازات اسلامی استعمال مال امانی به ضرر مالک یا تصاحب یا اتلاف یا مفقود کردن آن منوط به احراز سوءنیت است و در مورد ملک مسکونی استیجاری به صرف عدم تخلیه احراز این عنصر بعید است، لذا استفاده مازاد بر مدت عقد اجاره از مصادیق این ماده نمی‌تواند بود.

شماره نظریه ۷/۳۵۸۳ ۷۶/۵/۲۵
کلاس پرونده ۷۶/۷۱۹/۱۸۷/۴
مدت اعتبار قانون تعزیرات سال ۱۳۶۲ منقضی شده است

سؤال: ۱- آیا با توجه به ماده (۷۲۹)

قانون تعزیرات (مصوب ۷۵/۳/۲) کلیه مواد قانون تعزیرات و قانون مجازات عمومی سابق منسوخ است یا خیر؟

۲- نظر به اینکه حکم جزائی موضوع ماده (۱۲۲) قانون تعزیرات سابق در قانون تعزیرات لازم‌الاجراء فعلی مسکوت است، آیا در حبال حاضر اعمال ماده مارالذکر جنبه جزائی دارد یا خیر؟

جواب: مدت اعتبار قانون تعزیرات (سال ۱۳۶۲) منقضی شده و به جای آن قانون دیگری تصویب شده است و لذا دیگر مجوزی برای استناد به آن نیست ماده (۷۲۹) قانون مجازات اسلامی مؤید این امر است و آن چه در باب تقلب در کسب و پیشه در ماده (۱۲۰) به بعد آن قانون آمده بود قسمتی به عنوان تعزیرات حکومتی در مصوبه مجمع تشخیص مصلحت نظام

(سال ۱۳۶۷) و قسمتی در قانون اصلاح قانون نظام صنعتی مصوب سالهای ۵۶ و ۱۳۶۸ و قسمتی در قانون اصلاح قوانین و مقررات مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی (مصوب سال ۱۳۷۱) آمده است و آن چه از مقررات آن مواد مسکوت مانده فاقد جنبه جزائی تلقی می‌گردد به عبارت دیگر با حذف مواد فوق در قانون (سال ۱۳۷۵) حسب مورد مقررات و قوانین یاد شده با انطباق با عمل ارتكابی قابل اعمال و استناد می‌باشد.

شماره نظریه ۷/۱۷۴۲ ۷۶/۵/۲۷
کلاس پرونده ۷۶/۳۶۲/۱/۴
سبب رد مشاور دادگاه حقوقی یک در دادگاه عمومی

سؤال: مشاور دادگاه حقوقی یک، که در دادرسی دادگاه مزبور دخالت داشته است، آیا می‌تواند به عنوان رییس یا دادرس

دادگاه عمومی رسیدگی را ادامه داده و حکم صادر نماید؟ و جهات مندرج در بند ۷ ماده (۲۰۸) قانون آیین دادرسی مدنی در مورد مشاور نیز مصداق پیدا می‌کند یا خیر؟ در صورتی که پاسخ مثبت است، آیا صرف دخالت مشاور در دادرسی در دادگاه حقوقی یک سبب رد وی می‌شود یا نه؟ یا این که در صورت اظهار نظر ماهوی جهت رد نسبت به وی محقق می‌گردد؟

جواب: در صورتی که مشاور قبلی و دادرس فعلی دادگاه در زمان مشاوره اظهار نظری در ماهیت دعوی ننموده باشد در حال حاضر می‌تواند به پرونده رسیدگی کند لیکن در غیراین صورت با توجه به سابقه اظهار نظر، هر چند به عنوان مشاور مشمول ماده (۲۰۸) قانون آیین دادرسی مدنی خواهد بود.

شماره نظریه ۷/۳۳۵۴ ۷۶/۵/۲۵
کلاس پرونده ۷۶/۶۷۴/۱۷۶

مجازات حبس مجازات اصلی نیست سؤال: با توجه به این که در ماده (۷۰۳) قانون مجازات اسلامی (تعزیرات مصوب سال ۱۳۷۵) سه نوع مجازات تعیین شده است آیا مجازات حبس، مجازات اصلی است؟ تکلیف دادگاه در مورد انتخاب هر یک از مجازاتها چیست؟

جواب: در ماده (۷۰۳) مذکور سه نوع مجازات، حبس، شلاق و جزای نقدی عنوان گردیده و به دادگاه اجازه داده است تمامی انواع مجازات مقرر یا یک نوع مجازات یا دو نوع مجازات از انواع سه گانه را با توجه به شدت و ضعف اوضاع و احوال قضیه وضع متهم تعیین کند، در تعیین مجازاتها حبس به عنوان مجازات اصلی مورد نظر قانونگذار نبوده است.